

**การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี**
AN APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES FOR DONGPHARAM
SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION MUANG DISTRICT
PRACHINBURI PROVINCE

พระเกียรติจำนง ดิคุขปญโณ (ภวนา)* บุษกร วัฒนบุตร** สุริยา รักษาเมือง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยการสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน ซึ่งเป็นประชาชนในตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.812 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูล

* หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลัก (Key Informants) จำนวน 8 ท่าน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการศึกษาพบว่า :

1. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.51) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือด้านวิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น มีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.57) และสุดท้ายด้านวิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถาน อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเท่าที่ควร ขาดการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อทำแผนพัฒนา ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ตรวจสอบติดตามโครงการ/กิจกรรม ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงกับสภาพท้องถิ่น ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ขององค์กร

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักพุทธธรรม

ABSTRACTS

The objective of this research were: 1) to study an application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province, 2) to compare the opinions of populace toward an application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province, 3) to study the problems obstacles and suggestions of an application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province.

The research methods were used the mixed research methodology of quantitative and qualitative research. The quantitative research was conducted by

using survey research to study the samples of 390 persons who were populace of Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province by using the simple random sampling. The tools used for data collection were 5 levels questionnaires at reliability of 0.812. The data were analyzed by using computer application for social sciences research. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation. The describing and testing hypotheses of personal factors were t-test in order to test the differences between two average groups and the F-test by using One Way ANOVA to test the differences between the average of three or more and test the differences of the average pairing with the Least Significant Difference (LSD) method. The quantitative research conducted by In-depth Interviewing the primary key informants of 8 persons to support the quantitative data and analyzed the data by using the content analysis context.

The research findings were as following :

1) An application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province found that the opinions of populace in overall were at a high level ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.51). When considered east aspect found that Chanda aspect was highest level ($\bar{X}=3.76$, S.D=0.56), Vimangsa aspect was high level ($\bar{X}=3.74$, S.D=0.57) and Viriya aspect was lowest level ($\bar{X}=3.69$, S.D =0.59).

2) The results of opinions comparison of populace toward an application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province classified by personal factors found that the opinions of populace who were different by gender, status, age and educational level were not different therefore reject the hypothesis and opinions of populace who were different by income per mount were different by statistical significant at the 0.05 level therefore accept the hypothesis.

3) The problems and obstacles of an application of Buddhist principles for Dongpharam sub-district administrative organization muang district Prachinburi province were: the local development was not in line with the local status, lack the database for development plan making and lack the participation of populace for monitoring and tracking the project and activities of organization. The suggestions were: should develop the local in line with the local status, should create the

database for local development plan making and should permit the populace to participant in the project and activities of organization.

Keywords: Application, Buddhist Principles

1. บทนำ

การจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและได้มีการปรับปรุงเรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ.2537 คณะรัฐมนตรีได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในราชกิจจานุเบกษา ทำให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2538 และมีผลทำให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 3 ปี ย้อนหลังติดต่อกันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 และได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (มานิต จุ่มปา, 2548 : 191)

ปัจจุบันราชการส่วนท้องถิ่นมี รูปแบบ ได้แก่ท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล กับท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาที่เกิดขึ้นหลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งแต่ละองค์กรมีลักษณะโครงสร้างการบริหารอำนาจหน้าที่และระบบหลักการจัดตั้งที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกฎหมายการปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550 : 121)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้นซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐ มีประสิทธิภาพมากขึ้นลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลางโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 องค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยใช้หลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ตามหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ ความพอใจ 2) วิริยะ ความเพียร 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ และ 4) วิมังสา ไตร่ตรอง ค้นคว้าในสิ่งนั้น ๆ

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) รูปแบบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษา เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด

2) ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ซึ่งมีจำนวน 14,536 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม, 2559) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่ม

ตัวอย่าง (Sample size) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตัวอย่าง ตามสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (อภิสิทธิ์ จันทะนี, 2549 : 35) ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย ซึ่งมีจำนวน 390 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 คน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.812 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนา ระดับการตัดสินใจของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระรามอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2548 : 22-24) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

5. ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 เพศหญิงจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1

สถาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นโสด 124 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 สมรส 266 คิดเป็นร้อยละ 66.0

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน - 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6

2) วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ฉันทะ ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ (P - Plan) วางแผน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีความยินดีในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่น มาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน ($\bar{X}=3.96$, $SD=0.85$) อยู่ในระดับมากลงลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ($\bar{X}=3.81$, $SD=0.75$) อยู่ในระดับมากองค์การบริหารส่วนตำบลมียินดีและเต็มใจที่จะอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.77$, $SD=0.77$) อยู่ในระดับมาก

วิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ (D - do) การปฏิบัติตามแผน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.83$, $SD=0.85$) อยู่ในระดับมาก องค์การบริหารส่วนตำบลมียินดีและเต็มใจที่จะอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.72$, $SD=0.80$) อยู่ในระดับมาก มีการกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.84$, $SD=0.90$) อยู่ในระดับมาก

จิตตะ เอาใจใส่จัดจ่อในการปฏิบัติหน้าที่ (C - Check) การตรวจสอบ

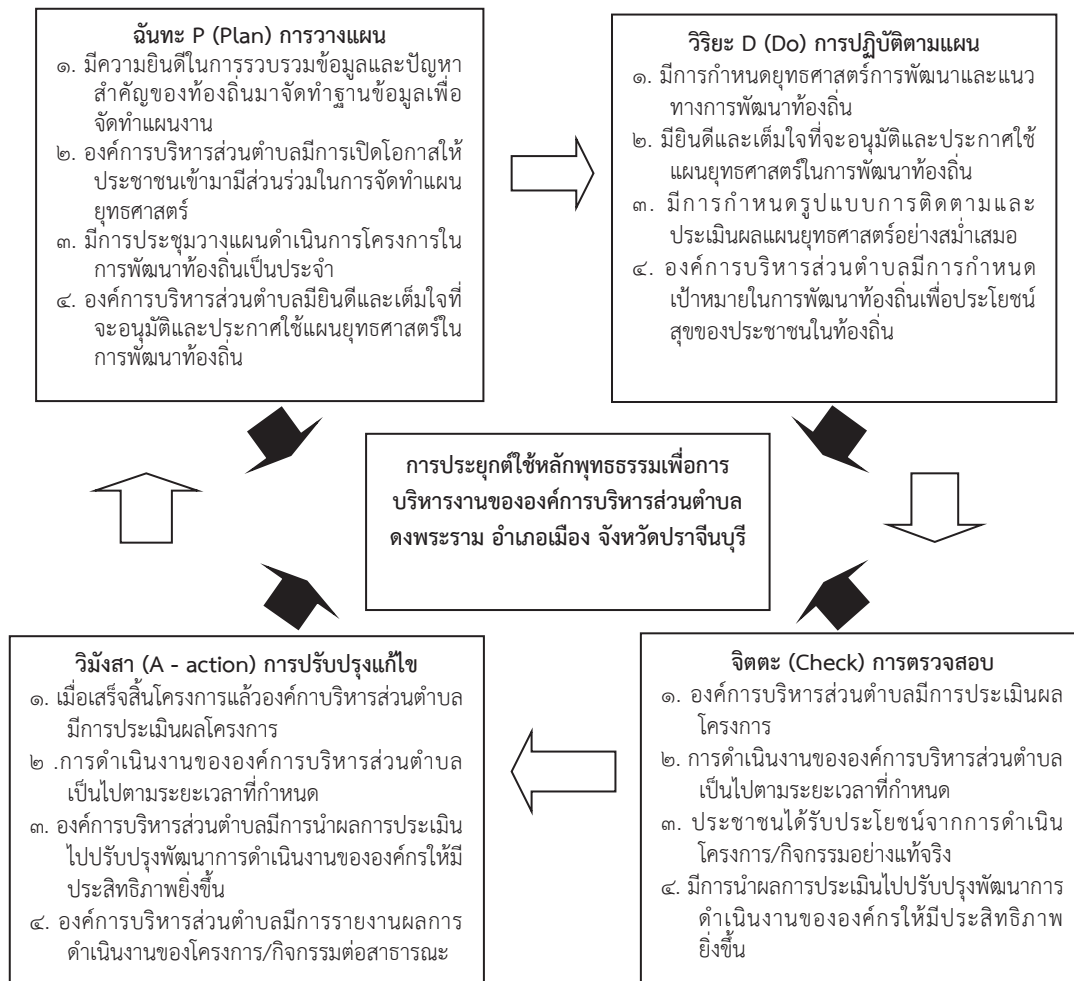
องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินผลโครงการ ($\bar{X}=3.86$, $SD=0.80$) การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X}=3.75$, $SD=0.81$) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}=3.75$, $SD=0.81$)

วิมังสา ไตร่ตรองผลของการปฏิบัติหน้าที่ (A - action) การปรับปรุงแก้ไข

องค์การบริหารส่วนตำบลผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.80$, $SD=0.74$) อยู่ในระดับมากการแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ($\bar{X}=3.79$, $SD=0.86$) อยู่ในระดับมากประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างแท้จริง ($\bar{X}=3.71$, $SD=0.71$) อยู่ในระดับมาก

6. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี พอสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4.1 องค์ความรู้จากการวิจัย

7. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระรามอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี” มีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ (P - Plan)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ (P - Plan) ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กัญญ์วหาภรณ์ กลิ่นนิมมวล** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4” ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนด้านวิริยะ จิตตะ และวิมังสา อยู่ในระดับมาก (กัญญ์วหาภรณ์ กลิ่นนิมมวล, 2554)

2) ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ (D - do)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ (D - do) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน)** ได้ทำวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่าการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดยกเว้นด้านฉันทะ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก (พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน), 2553)

3) ด้านจิตตะ เอาใจใส่จดจ่อในการปฏิบัติหน้าที่ (C - Check)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านจิตตะ เอาใจใส่จดจ่อในการปฏิบัติหน้าที่ (C - Check) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชาตรี แนวจำปา** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติ หน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการ ปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะและด้านจิตตะ ใน

การปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้ อิทธิบาท 4 ด้านวิมangsa ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง (ชาตรี แนวจำปา, 2552)

4) ด้านวิมangsa ไตร่ตรองผลของการปฏิบัติหน้าที่ (A - action)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านวิมangsa ไตร่ตรองผลของการปฏิบัติหน้าที่ (A - action) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ” พบว่าการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมangsa มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดยกเว้นด้านฉันทะ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก (พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน), 2553)

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพระรามอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี” มีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังต่อไปนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้ความสำคัญและจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการนำนโยบายของสภามาจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์และแผนงาน และการอบรมในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และอบรมการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหน่วยงานชุมชนและองค์กร
2. ควรเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการให้กำลังใจแก่บุคลากรให้ทำงานด้วยความขยันขันแข็ง อดทน มีคุณธรรม จริยธรรม ตั้งใจในการทำงาน
3. ควรจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่อง
4. ควรให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานและหาวิธีการแก้ไขปัญหา

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สร้างความเข้าใจอันดีในองค์กรและให้บุคลากรเห็นความสำคัญของระยะเวลาการทำงานกับปริมาณงานที่ได้รับ เพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงาน
2. สนับสนุนและให้กำลังใจแก่บุคลากรให้ทำงานด้วยความขยันขันแข็งและอดทน สร้างขวัญกำลังใจ มีสวัสดิการที่เพียงพอ
3. อบรมในเรื่องภารกิจและบทบาทหน้าที่สภา ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง เพื่อให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่

4. ผู้บริหารทุกระดับต้องใส่ใจในการประเมินตนเองใคร่ครวญหาเหตุผลที่แท้จริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงาน

8.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

2. ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มานิต จุ่มป่า. คำอธิบายกฎหมายการปกครองว่าด้วยการจัดระเบียบราชการบริหาร.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. **กฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น. เอกสารตำราหลักประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต** สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่นวิชากฎหมายสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2550.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ.รศ.ดร. **การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการบริหาร** ฉบับปรับปรุงใหม่.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมอธรรม, 2548.

อภิรักษ์ จันตะนี. **การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ**. ฝ่ายบัณฑิตศึกษาคณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2549.

กัญญ์ภาภรณ์ กลิ่นนิมโน. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.

พระวุฒพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน). “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.

ชาตรี แนวจำปา. "การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.

พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน). "การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (รัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.